

ÇOCUK VE SPOR DERS NOTLARI

GARDNER'İN ÇOKLU ZEKA KURAMI

Bir öğrenme psikoloğu olan Howard Gardner zeka kavramına farklı bir boyut getirdi ve insanlardaki zekanın tek bir boyutta değil, çok farklı boyutlarda değerlendirilmesi gerektiğini ortaya attı.

Gardner zekayı, "bir kişinin bir veya birden fazla kültürde değer bulan bir ürün ortaya koyabilme, günlük yaşantısında karşılaştığı sorunları etkin ve verimli şekilde çözebilme yeteneği" olarak tanımlamaktadır(1995).

Prof. Gardner, yıllar boyu hakimiyetini sürdüren, insanların tek bir zekaya sahip oldukları IQ denilen zeka anlayışını kırdı. Ona göre insanların sahip oldukları çoklu zekaların her biri yaşamak, öğrenmek ve insan olmak için kullanılan etkili birer araçtır. Gardner, çoklu zeka kuramına ilişkin ve bilimsel kanıtları sunarken, büyük ölçüde beyin araştırmalarına ve nöro-psikolojiye dayanmıştır. Bundan dolayı kuram tartışmasız büyük bir kabul görmüştür.

ÇOKLU ZEKALAR

Üzerinde görüş birliğine varılmış 8 çeşit zeka olmakla birlikte 9. zeka çeşidi olarak Gardner, Varoluşçu Zeka'nın da olası bir zeka tipi olduğunu vurgulamaktadır. Her normal insan bu 8 yada 9 çeşit zekayı belirli bir noktaya getirir.

Çoklu zeka kuramında 8 çeşit zeka belirlenmiştir. Bunlar:

- 1.Sözel / Dilsel (verbal/linguistic) Zeka
- 2.Mantıksal / Matematiksel (logical/mathematical) Zeka
- 3.Görsel / Uzamsal (visual/spatial) Zeka
- 4.Bedensel / Kinestetik (bodily/kinesthetic) Zeka
- 5.Müziksel/ Ritmik (musical/rhythmic) Zeka
- 6.Kişiler arası / Sosyal (interpersonal) Zeka

7.Kişisel / İçsel (özedönük/interpersonal) Zeka

8.Doğa Zekası

SÖZEL/DİLSEL ZEKA :

Sözel-dilsel zeka,dili etkili bir biçimde kullanma,kelimelerle ve seslerle düşünme, dildeki kompleks anlamları kavrayabilme,insanları ikna edebilme,dildeki farklı yapıları fark edebilme,yeni yapılar oluşturabilme,farklı dilsel kalıplarla ilgilenme becerisidir.

MANTIKSAL/MATEMATİKSEL ZEKA :

Mantıksal-matematiksel zeka, sayılar ve ilişkilerle düşünmeyi içerir.Tahminde bulunma,eleştirel düşünmeme,zıtlıkları keşfetme, mantıksal gerekçeler üretme,sınıflama,sıralama, kategorize , mantıksal-matematiksel zekanın rutin işleri arasında yer alır.

GÖRSEL/UZAMSAL ZEKA :

Görsel-Uzamsal zeka, resimlerle, şekillerle düşünebilme, görsel dünyayı algılayabilme,şekil, renk ve dokuları zihnin gözleriyle görebilme ve bunları sanatsal formlara dönüştürebilme yeteneğidir.

BEDENSEL/KİNESTETİK ZEKA :

Bedensel-kinestetik zeka, aklın ve vücudun mükemmel bir fiziksel performansla birleştirilerek belli bir amaca yönelik faaliyetlerin sergilenebilmesi yeteneğidir.

MÜZİKSEL/RİTMİK ZEKA :

Müziksel-ritmikzeka,sesler,notalar,ritimlerle düşünme,farklı sesleri tanıma ve yeni sesler,ritimler üretme,ritmik ve tonal kavramları tanıma ve kullanma, çevreden gelen seslere ve müzik aletlerine karşı duyarlı olabilme becerisidir.

KİŞİLERARASI / SOSYAL ZEKA :

Kişilerarası-sosyal zeka, insanlarla birlikte çalışabilme, sözel ve bedensel zeka dilini etkili bir biçimde kullanarak çok farklı karakterlere sahip insanlarla kolaylıkla iletişim

kurabilme,insanları yönetebilme onlarla uyumlu çalışabilme ve insanları ikna edebilme becerisidir.

KİŞİSEL / İÇSEL ZEKA :

Kişisel-içsel zeka, kendimiz hakkındaki duygu ve düşünceleri şekillendirebilme, yaşamı sürdürebilme ve yaşadıklarımızdan öğrendiklerimizle, hayat felsefemizi oluşturabilme, yaşamımızı bu doğrultuda planlama kişisel istek ve hayaller oluşturabilme becerisidir.

DOĞA ZEKASI :

Doğa zekası,doğadaki tüm canlıları tanıma,araştırma ve canlıların yaratılışları üzerinde düşünme becerisidir.

ÇOCUK VE SPOR 'Prof. Dr. Sedat MURATLI kitabından yararlanarak ders anlatımı yapılmaktadır.

AHMET PEHLİVAN